

Anton, 39 år

GRUNDSKOLAN

När jag var liten så bodde vi ju utomlands mycket då, i Centralamerika och Sydamerika. Det blev olika språk. Jag gick ett år i spansk förskola i Mexico. Jag minns att jag skulle börja skolan, men jag har inte nåt minne alltså av förväntningar för jag bara konstaterade att jag började skolan. Jag började i amerikansk skola i Brasilien utan att kunna engelska. Jag hade svenska hemma och portugisiska om man gick ut på gatan och lekte med barnen. Vi flyttade hem till Sverige efter första skolåret för att jag skulle börja i svensk skola och komma igång ordentligt med svenskan för att det inte skulle hända nånting. Därför var det mycket noga med svenska hemma, men jag var fortfarande mycket portugisisk för mej själv på nåt sätt. Det var en stor omställning, men jag tror nog snarare att det var skönt, en rätt behaglig känsla att få komma hem igen, liksom till mera trygghet. Det var kaotiskt på nåt sätt att bo så där.

Dom har sagt att jag hade problem när jag kom till Sverige med det svenska språket. Jag förstod vad alla sa, men jag hade svårt ibland att göra mej förstådd. Det kunde komma ut en blandning av svenska och portugisiska. Och därför tror jag att jag fick börja i en klass lägre. Så i tredje klass, kommer jag ihåg, då hamnade jag i en klass som var mindre, just för att jag hade svårigheter med språket, läsningen och stavningen. Jag hamnade i nån sorts obs-klass. Jag har tolkat det efteråt som att jag behövde mer lärartid. Det kändes ju väldigt bra för att det var lite lugnare men samtidigt kändes det väldigt, väldigt tråkigt. Man hamnade ju utanför helt klart, fick en stämpel.

Jag minns inte om jag var medveten om mina svårigheter. Det enda jag vet är att jag hade svårt hela tiden, alltså att jag hade alltid jobbigt. Jag läste ju aldrig läxor. Jag gjorde inte sånt utan det jag tyckte var roligt. Jag menar praktiska grejer och matematik, men inte språk. Det första jag

kommer ihåg av läsning är när jag kommer till högstadiet. Innan dess har jag liksom låtit bli att läsa mer eller mindre. Jag har bara liksom skjutit ifrån mej för att jag haft så svårt. Det var så jobbigt på nåt sätt.

Jag var mycket mobbad, men jag gick ändå till skolan. Jag ville vara där. Jag tyckte om skolan. Jag tyckte det var roligt att lära mej saker. Jag var vetgirig men just att sitta med en bok, det har jag svårt att komma ihåg. Men visst fick jag ju hjälp delvis när jag kom hem med läxor. Det fick jag ju ändå. Mina föräldrar skilde sej ganska kort tid efter det att vi flyttat hem. Jag kände mej ändå trygg. Mina föräldrar bodde nära varandra och jag kunde vara hos dom. Så att jag identifierade mej inte med gruppen, dom andra i klassen som var bråkiga, hade svår uppväxt. Jag fick ju stöd hemifrån ändå.

Jag tyckte snarare det var väldigt jobbigt att hamna i den gruppen. Jag som då hade svårigheter med att läsa medan dom andra hade inga problem egentligen att läsa. Det var bara att dom var ointresserade. Då blev ju jag ett bra mobboffer också då. Man fick ännu sämre självförtroende. Man tyckte man kanske var dum i huvudet och så där, mer eller mindre. Jag sa ifrån vid flera tillfällen, men ofta bet jag ihop och grät och gick ifrån dom. Jag sa ingenting hemma förrän jag hade varit ifrån skolan i tre veckor på mellanstadiet. Varje morgon så trodde min mamma att jag gick till skolan. Så jag gick på morgonen och min mamma stack sen till jobbet. Då stod jag så att jag såg och då gick jag hem igen. I skolan så trodde dom jag var sjuk, tror jag. Och sen så uppdagades det då, för jag saknade ändå skolan och ville ju ändå liksom. Och då uppdagades det hos mina föräldrar. Då blev det ju samtal med alla, flera lärare och med mej och eleverna. Då lugnade det sej en tid. Sen så bytte jag skola också på grund av problemen. Det var väldigt kortvarigt på den skolan för det gick inte alls. Jag kom inte alls överens, så att jag flyttade tillbaks igen till obs-klassen.

Jag fick en annan lärare när jag kom upp i mellanstadiet. Den läraren var bättre, tycker jag. Och mera förståelse på nåt sätt och lite lugnare. Hon prövade mycket. Jag kommer ihåg att vi läste högt och hon spelade in så man fick höra sej själv. När läraren läste en bok, det tycker jag var jätteroligt kommer jag ihåg. Då lyssnade jag väldigt. Det tyckte jag var jätte-, jättekul. Jag tror att man läste högt hemma innan jag började skolan,

men inte sen. Jag tror inte min mamma läste så. Jag har inget minne av det. Men just mellanstadiet och lågstadiet, den skolan har jag jättelike skolminne av.

Jag har inget minne av att jag inte kunde läsa när jag kom upp i högstadiet. Nej, så det kunde jag. Nog att det tog tid alltså. Då måste det ändå ha gått ganska hyggligt i skolan, för när jag kom till sjunde klass hade jag ju ett medelbetyg på runt tre i snitt. Så jag känner inte att jag missat massor. Ibland hade jag ju hjälp med läxor. Det hade jag ju. Men jag har nog mer minne av att jag var lite så där att jag ville inte göra läxorna.

Jag kommer ihåg att jag var på biblioteket, ibland ensam och ibland med nån kompis. Jag kommer ihåg att jag läste serietidningar, Asterix och Obelix och sånt. Det var kul att vara på biblioteket. Det var ganska mysigt där och lite att göra. Det var ju många timmar jag fick klara mej själv. Och då var jag ibland på biblioteket. Det var lugnt och så, och samtidigt så fanns det ju alla dom här seriealbumen då. Så det kommer jag ihåg att jag läste mycket där. Sen kommer jag ihåg också att vi lyssnade mycket på musik. Jag tror jag också lyssnade på böcker. Jag lånade hem och satte på nån Astrid Lindgren när hon berättade och så där.

Jag fick komma till en vanlig klass på högstadiet. Det gick ganska bra ändå för jag var vetgirig. Jag tyckte det var så kul för nu fick man en annan stimulans. Nu fick man höra olika personer, vilket gjorde att det blev enklare än att höra en hela tiden. Och det blev också det här med förkunskaper, att nu var det historia eller nu var det religion. Och då ställde man in sig lite mer på det. Och sen var det då olika personer. Det svåra var ju att det gick i lite högre tempo och det var mycket mer att hålla reda på och mycket mer att läsa. Jag lyssnade bara och försökte följa med i boken. Inte antecknat, sällan nånting. Jag tror att jag kommer ihåg det väsentliga. Det tror jag. Det var väl mycket där jag tog in då, det jag behövde till proven. Och sen så försökte jag läsa en del själv hemma och traggla igenom dom här olika delarna. Så att det gjorde väl lite då att jag ändå kom ihåg. Det blev ju mycket mer. Då var man hemma mycket mer och pluggade. Jag kommer ihåg att jag lade ner rätt mycket jobb på det i alla fall. Det jag tyckte var jobbigt, det var ju att lägga ner så mycket tid men ändå inte lyckas bättre i vissa avseenden. Jag fick en del hjälp av mamma, men mycket fick jag ändå klara mej själv. Hos pappa gjorde man andra

saker. Då var det ju mer att umgås och ingenting med skolarbete och sånt där. Jag har alltid varit bra på praktiska ämnen och bra i gymnastik och träslöjd och sånt där. Och matte tyckte jag var kul. Det tyckte jag var jätteroligt.

Första gången det nämndes att jag var ordblind var på högstadiet. Det var biologiläraren som försökte hjälpa till mera och försökte öka självförtroendet lite mer. Det var också den läraren som bad mej ställa mej upp och läsa inför klassen. Jag kommer fortfarande ihåg hur jag stavade liksom, staplade ett ord i taget, jättelångsamt. Han ville nog se om jag kunde och sen ville han nog visa dom andra eleverna att jag hade svårigheter och få en acceptans ifrån dom. Jag kommer ihåg att det var ingen som retade mej eller gjorde så då. Det var det värsta jag varit med om. Det var väldigt förnedrande. Jag kände mej verkligen utpekad där liksom. Jag var jättelessen. Det var jätte-, jättejobbigt. Jag bär det inom mej och försöker ta livet som en klackspark igen då och försöker liksom inte låta mej tvingas ner av allting. Mobbing och sånt har liksom stärkt mej samtidigt. Jag försöker inte ta åt mej på det sättet längre, ja, slå ifrån mej och se det positiva i stället. Det tråkiga bryr jag mej inte om lika mycket. Jag har inget minne av att jag fick extralektioner, att jag fick någon extra tid eller hjälp. Jag är säker på att jag inte fick det.

Jag har aldrig fått lära mej studieteknik. Jag bara försökte som jag tror alla andra gör, läsa och stryka under och försöka. Jag tyckte det var jobbigt då med skolan, men samtidigt tänkte jag att alla kanske tyckte det då. Men jag kände mej inte udda på det sättet. Duktig i teknik och idrott. Ja, det var ett plus i kanten. För mej själv alltså. Jag spelade mycket badminton och var med i skollaget i volleyboll, i basket, i badminton och sånt där. Och i höjdhopp var jag bland dom bästa i klassen, eller bäst i skolan. Jo, det var positivt. Jag var ju näst längst i skolan och bra bollsinne. Det hjälpte mycket.

Min styvpappa, som är journalist och chefredaktör i tidningen, han såg att det här var problem. Han såg att jag inte läste nånting. Och han pratade med mej om det här och han frågade om jag hade läst böcker över huvud taget. Och det hade jag inte gjort då. Han föreslog att jag skulle försöka läsa dom här "Vi fem" och Hitchcock och sånt. Så han letade upp nån bok och sen gav han den till mej och så började jag läsa den. Alltså

det bra med dom böckerna var att man kom in snabbt i handlingen. Dom är ju skrivna för ungdomar. Det är inte så komplext med många figurer. Ganska rakt skrivna. Och det gjorde att jag ganska så snabbt tyckte att det var jättekul. Alltid nästan när jag skulle lägga mej läste jag. Det sitter i än i dag. Det är skönt, ett sätt för mej att slappna av och komma ner i varv. Jag tror det har räddat mitt självförtroende, min läsning då, att jag fick dom här böckerna och fick komma in i en bok som var så intressant och spännande så att det tilltalade mej. Det var min räddning. Det är viktigt att hitta en bok, ett ämne som fångar ens intresse som läsare så att man orkar och man kämpar på. För det är så roligt att läsa. Skulle jag ta en bok som handlar om mitt yrke, då blir jag mycket, mycket snabbare trött och jag har svårt att ta till mej det. Alltså jag orkar inte riktigt på det sättet. Jag skulle vilja läsa mycket mer egentligen om dyslexi och sånt, men jag orkar inte riktigt det.

EFTER GRUNDSKOLAN

Jag hade en ambitiös mor som ville att jag skulle studera och min far var civilingenjör. Så hon ville att jag skulle gå fyraårig teknisk linje. Kom in, började studera och jag hann inte alls med. Det var alldeles för högt tempo. Där handlade det ju mycket om att anteckna vad som sades och vad som skrevs på tavlan. Böckerna fick man läsa själv, och det gick inte alls. Jag orkade inte med alls över huvud taget. Jag gick nog nästan en termin, men då hoppade jag av. Och så visste jag inte vad jag ville göra alls. Då fick jag en studievägledare, så då jag fick pröva och praktisera på olika företag. Jag vet inte hur det kom sej, men det här med svenska språket och läsa och skriva kom upp på något sätt. Så jag skickades till komvux för att göra en test. Och där upptäckte man att det var så dåligt, så där fick jag börja på grundvux och fick läsa om svenskan en termin. Ingen pratade om dyslexi, bara att jag hade svårigheter som om jag varit borta från skolan. Jag tyckte det var jättebra för då var jag mera intresserad. Och dom som man gick med var också intresserade av att lära sej språket. Jag vet inte om jag lärde mej så mycket egentligen, men jag tyckte det gick bra.

Så kom jag fram till att jag ville jobba med el/tele då och sökte till linjen el/teleteknik, gren telereparatör som det heter då. Det är en tvåårig

gymnasieutbildning. Praktisk utbildning är det då. Mycket matematik, mycket löda, mycket handfast och mycket såna där praktiska övningar. Och samtidigt engelska och lite andra teoretiska ämnen också. Det gick ganska bra. Men där vet jag att min mamma hjälpte till mycket mera med att prata med lärarna, att jag hade dom här svårigheterna och att dom skulle vara lite mer överseende. Men jag fick ju inget extra stöd. Jag jobbade otroligt mycket just med mina läxor och fick hyggliga betyg, strax över tre i snitt då.

Så då sökte jag vidare på ettåriga tilläggslinjen för specialisering inom elektronik. Men jag fick jobb och flyttade hemifrån. Då tyckte jag inte att jag kunde gå den där linjen fast jag kommit in. Jag läste jobbannonser, såg jobbet och sen så försökte jag skriva ihop nånting och sen då med mina meritförteckningar. Jag försökte skriva, men det var väldigt osammanhängande och svårt att förstå för nån annan som inte var insatt. Sen så hjälpte mamma mej att skriva om dom då.

Jag hade jobbat varje sommar på postgirot. Där jobbade jag mycket med att ta hand om alla inbetalningskort, såna postinbetalningar och stansa in dom. Det hjälpte mej mycket på grund av att då fick jag träffa andra människor och samtidigt lite yrke och identitet och ansvar på ett annat sätt. Jag trivdes och gjorde ett bra resultat, så jag fick bra betyg.

Jag jobbade på ett företag som sålde elektroniska komponenter. Och där jobbade jag i deras verkstad med att sätta ihop olika komponenter efter beställningssedlar. Jag tyckte det var så rörigt på det stället så jag började ta ansvar för alla dessa papper. Jag var tvungen att ha det strukturerat för att kunna veta vad jag skulle göra och vad som var gjort. Det såg man då hos arbetsledningen, så då blev jag plötsligt ansvarig för det. Och sen blev jag överflyttad till orderavdelningen. Och det tyckte jag ju var kul. Men då kom det upp, kommer jag ihåg, det här med svenska språket. Då skulle jag ju svara i telefon och skriva ner vad folk sa och ta emot beställningar. Då hade jag en arbetskamrat som var väldigt förstående och han hjälpte mej mycket. Sen hade jag en arbetsuppgift som låter banal. Jag skulle sortera in alla order. Man skulle lägga in allting efter alfabetet då. Det var väldigt bra, för varje dag så fick jag träna alfabetet och se bokstäverna. Jag kommer ihåg att när jag jobbat där i företaget så tyckte jag det gick väldigt bra att skriva.

När jag jobbade på första arbetet, jag måste varit mellan 20 och 25 nånting, så fick jag Tolkienböckerna av pappa. Visste då att dom var väldigt spännande och väldigt bra. Men att komma in i den första boken, alltså dom första hundra sidorna, det tog ett halvår. Det var ju jättesvårt. Alla dessa olika karaktärer och personnamn och sånt. Men också att det var skrivet på lite annat sätt än dom böckerna jag var van vid. Det var mer komplex handling, flera handlingar parallellt. Det var jättesvårt, men jag är tacksam för att jag gjorde det. För ett år sedan skulle jag göra det igen, läsa dom, men då gav jag upp faktiskt efter en tid. Fortfarande i dag vill jag egentligen läsa dom igen för böckerna är bättre än filmerna, men det är för mycket. Jag håller mej till mina deckare.

Efter tre år blev jag erbjuden ett annat jobb. Och där skulle jag få betydligt högre lön. Då skulle jag helt enkelt göra kroppsarbete. Det tyckte jag skulle vara roligt, att få ett rörligt jobb. I det jobbet skrev vi väldigt, väldigt lite, knappt nånting, avrapportering på papper med koder i princip. Men då hade jag inget körkort. Så den arbetsgivaren bekostade delvis mitt körkort, för innan dess hade jag börjat ta körkort. Det drog ut på tiden, för det krävdes en del extra teorilektioner för att förstå och för att få saker mer handfast förklarar för mej än att sitta själv och läsa boken. Jag läste väl boken, men jag lärde mej mest av att kunna ställa frågor och förstå och tänka det liksom tekniskt, praktiskt: Hur ska jag göra när jag är ute?

Efter att ha jobbat där i tre år ville jag återigen jobba med nånting som hade med mitt yrke att göra. Jag bytte själv igen då och så jobbade jag som telemontör. Sen sökte jag försäljningsjobb och började sälja, och då skulle jag helt plötsligt skriva offerter. Och då upptäckte jag att jag hade tappat jättemycket. Det var ju nästan en chock alltså, hur svårt det var helt plötsligt igen. Men som tur var hade jag säljassistenter som hjälpte till, så att dom skrev ut offerterna. Dom fick fråga många gånger om vad jag ville och vad jag menade. Jag stavade som en kratta. Efter två års tid då försvann säljassistenterna och då skulle vi skriva helt själva. Men då hade jag fått upp skrivandet igen så det gick ganska bra. Jag letade upp texter, som var det jag ville ha, och så klippte jag ihop. Så jag satte mej aldrig och skrev en offert egentligen, annat än kanske namnet och rubriken och vad det handlade om. Och sen så klistrade jag. Och så jobbar jag

fortfarande än i dag. Jag slänger aldrig några offerter. Jag har bra minne och jag försöker sortera upp allting hela tiden. Jag har ordning på det så mycket som möjligt, så att jag letar upp vad det är för nånstans och så använder jag det.

Sen så blev jag kontaktad av en gammal barndomskamrat som jobbade på ett företag som sålde datahjälpmedel. Dom frågade om jag var intresserad att börja hos dom och sälja DragonDictate. Jag skulle jobba med att sälja den här produkten till sjukhus och advokater, såna som ville kunna skriva snabbare genom att prata i stället. Priset var så högt så det gick inte så bra. Jag visste ju dom svårigheter jag hade med språket, så jag blev intresserad av om det fanns andra hjälpmedel. Och då började jag upptäcka att flera av dom här hjälpmedlen som synskadade har, dom kan faktiskt vara bra för dyslektiker. Så jag började samla lite såna hjälpmedel, och så utökades mitt ansvar med att även vara dyslexi då. Jag kände mej inte som dyslektiker, men jag visste att jag hade svårigheter att skriva och så. Jag visste inte vad dyslektiker var då när jag började där. Jag hade aldrig hört det innan. Och sen så slogs bolaget ihop med ett annat företag. Jag blev utnämnd till produktansvarig för området dyslexi och fick ansvaret att hitta ännu mer produkter. Då började det komma upp ett ljus för mej, för då konkretiserades det ännu mer. Jag träffade långtidsarbetslösa som var dyslektiker och som skulle gå kurser. Vi prövade olika hjälpmedel och testade för att se. Hjälper det här? Och samtidigt så började jag träffa fler och fler dyslektiker och gjorde arbetsplatsanpassningar och träffade skolor och berättade om vad som fanns och visade och lärde dom hur produkterna fungerade. Så då samlade man den erfarenheten av allting. Jag visste att jag kanske var dyslektiker, för nu hade jag fått det här att det finns andra som har dom här svårigheterna. Och det var otroligt skönt. Det var bland det bästa som hänt ungefär.

En betydelsefull person var den lärare jag samarbetade med när vi prövade hjälpmedel. Vi försökte sätta oss in i hjälpmedel, hur man gjorde olika saker och hur man anpassade dem för dyslektiker. Då fick jag verkligen upp ögonen och fick därmed insikten mera om min egen dyslexi. Jag insåg att det är okej att fråga andra hur saker stavar. Samtidigt också insikten att alla stavar fel och alla säger fel i föreläsningar och hakar upp sej. Det är inte unikt för dyslektiker.

Min chef ville att jag skulle lära mej mer om dyslexi så jag gick en 5-poängskurs för handläggare på universitetet. Det var jättespännande att studera med hjälp av dessa hjälpmedel. Jag spelade in föreläsningar och hade böcker inlästa på band. Det som räddade mej var att det var mycket grupparbete och diskussioner. Jag hade en granne som jobbade med dyslektiker, så jag frågade om han kunde hjälpa mej att göra ett intyg så jag kunde ha datorn med på tentan. Så att han och en kollega till honom gjorde tester så jag fick intyget. Och så när jag hade med det till tentan, så fick jag skriva tentan på dator och använda dom här stavningskontrollerna, så att jag verkligen kunde fokusera mej på att skriva och inte bry mej så mycket om stavningen. Och sen lämnade jag mitt svar med diskett och blev godkänd, fastän jag inte skrev lika utförligt, men det jag skrev indikerade att jag hade förstått. Då var jag jätte-, jätteglad. Så det hade jag ju då samtidigt i bakgrunden när jag sen träffade dyslektiker. Och jag kunde också förstå mitt eget, varför jag hade dom här svårigheterna och vad det är. Jag kunde själv säga att jag var dyslektiker till arbetskamrater och andra. Så det var en svängning då. Men det tråkiga är då fortfarande, att än i dag vet jag inte om jag skulle säga att jag är dyslektiker, om jag bytte jobb eller sökte en anställning.

Jag kände att jag var trött på Stockholm och ville flytta därifrån. Så jag flyttade söderut och sa upp mej. Jag jobbade kvar ett halvår från distans. Sen så gjorde jag ett uppdrag för ett norskt företag som skulle in i den svenska marknaden med hjälpmedel för dyslektiker och blinda. Och jag blev ansvarig för den svenska marknaden och fick samtidigt hjälpa till med en del utveckling. Sen la företaget ner den svenska delen och då bestämde jag mej för att starta eget. Jag kontaktade arbetsförmedlingen direkt och sa att jag var uppsagd. Det hade dom hade aldrig varit med om, att det var nån som kom in och ställde krav som jag gjorde. Jag ville ha utredning om jag är dyslektiker. Jag ville vara berättigad till hjälpmedel och jag ville starta eget. ”Men du är ju fortfarande inte arbetslös. Jag menar du är uppsagd men inte arbetslös.” Men jag gick på där. Jag gick på jättehårt. Så att jag fick starta-eget-bidrag första dagen jag var arbetslös, och sen fick jag vänta en och en halv månad på utredningen som gjordes av en psykolog. Jag låg mycket under i läshastighet och till viss del i läsförståelse. Jag får läsa om mycket för att jag ska få en bra

läsförståelse. Läste jag inte om och ställde jag inte frågor, så tappade jag mycket. Jag hoppade över ord, så att jag förstod inte innebörden ibland. Det bekräftade jättemycket vad jag anade, verkligen. Så det vart jätteskönt att få göra testerna. För min personliga del var det bra att få bekräftelse på att man inte var dum i huvudet rent ut sagt.

Och så fick jag hjälpmedel då. Jag visste själv vad jag behövde, för jag hade ju själv prövat alla hjälpmedel. Jag skrev ju helt enkelt bara på ett papper då och berättade svårigheterna och varför dom var bra och skickade in det. Det kom till en handläggare som blev väldigt förvånad och ringde upp. Jag kände ju att jag kunde ju betydligt mycket mer än vad han kunde. Jag blev beklämd av att han ifrågasatte så mycket. ”Är det så här? Varför är det här bra för dej? Jag tror faktiskt inte det är så bra för dej egentligen.” Och ändå hade jag hållit på så många år med att veta exakt vad som var bra för mej och på vilket sätt. Jag kunde ju dom här produkterna utan och innan. Och ändå blir man ifrågasatt av en person som man hör verkligen inte kan det. Det var väldigt kränkande. Jag var jätte-, jättearg och jag sa det liksom. Så nu har jag talsyntes, som jag använder när jag är trött och för att kontrollera texter jag skriver. Jag använder Stava Rätt för att kontrollera stavningen och Word. Sen använder jag Wordfinder mycket för att slå upp svenska ord, men också mycket när jag ska skriva engelska ord. Sen har jag en bärbar dator där jag också kan anteckna med en penna direkt på skärmen och behålla det. Och på så sätt kan jag också samla allting då, för det är väldigt viktigt för mej att försöka ha sån ordning så mycket som möjligt, så att jag hittar saker igen då.

I DAG

Jag är nu egenföretagare, med försäljning av hjälpmedel. Samtidigt är jag projektledare i ett projekt där vi ska utforma en ny DAISY-läsare, alltså en programvara för att läsa CD-skivor på dator. Jag håller i den tekniska delen. På mitt eget företag så är det ju allt ifrån att ta emot samtal, beställningar. Ja, även ha föreläsningar, prata om dyslexi, ja, utbilda om hjälpmedel. Men det blir ju också att ha hand om ekonomi, fakturering, ja, betala räkningar och ta hand om ekonomin helt enkelt. Så att det är allt. Jag sköter allt själv. När jag startade eget tog jag hjälp mycket av min

fru med alla myndighetspapper och allt det här läsandet och att förstå vad dom ville ha. Det var jätte-, jättesvårt. Jag tyckte det gick alltid att tolka på olika sätt. Jag tror egentligen inte det är bara dyslektiker. Alla har svårt för det här, men kanske dyslektiker har svårare för det just för att det kanske inte är vardagsspråk.

Det blir ganska mycket att läsa och skriva. Det blir ju att läsa in en del grejor, nya rön och lära mej nya hjälpmedel som kommer. Läsa mycket på Internet och leta efter produkter både på svenska och engelska. Hjälpmedel använder jag mest när jag skriver. Jag har då Word, jag har Stava Rätt och jag har Wordfinder. Jag har ingen fingersättning. Jag skulle vilja lära mej, men jag har inte tagit mej den tiden att göra det.

Ofta när jag själv läser så har jag inte hjälpmedel. Ibland använder jag talsyntes för att läsa, men oftast inte. Personligen så tycker jag att det är ett otroligt bra hjälpmedel för många, men själv så kan jag bli lite störd av det. En talsyntes kan man ju ställa hastigheten på, men den är då konsekvent i den hastigheten. Jag vill läsa i min egen takt. Jag behöver ta det lugnare ibland och ibland kan jag läsa på då. Och då störs jag mer av det än att själv läsa det. Jag försöker bilda mej en förkunskap när jag läser. Vad är det för nåt jag ska läsa? Är det några bilder? Hur stor text är det? Försöker bilda mej en uppfattning om texten är svår eller inte. Och sen läser jag väl lite i början och ser vad det är. Ibland hoppar jag ner lite och läser lite längre ner. Jag skumläser inte. Det kan jag inte göra. Så att jag hoppar över stycken och sen läser jag lite längre ner. Jag börjar slaviskt uppifrån och sen så läser jag bara halva. Och sen bildar jag mej en uppfattning och så läser jag inte mer. Men ska jag läsa allt så tar det så mycket längre tid för mej.

Jag har alltid en bok jag läser. Jag läser alltid nån skönlitteratur. Då läser jag böcker som är spännande, deckare som man kommer snabbt in i så att det blir stimulans att läsa vidare. Henning Mankell har jag väl läst nästan alla av. Jag läser ju när jag ska lägga mej, så oftast blir det bara en eller två sidor. Men det har varit min räddning på nåt sätt att alltid läsa en bok. Jag bläddrar igenom tidningen, läser och tar det som är intressant. Ofta går det väldigt fort, beroende på att jag inte läser då egentligen. Det är mest rubriker och jag tittar på bilderna vad det handlar om. Sen lyssnar jag ofta på nyheter. Så där skaffar jag mej förkunskap. Det-

samma gäller bättidningar. Jag bläddrar igenom väldigt fort och läser inte egentligen artiklarna. Det tar för lång tid. Det är för krävande.

Jag tycker att kompensande hjälpmedel, det hjälper inte bara till att kanske klara en utbildning, men det stärker också ens självförtroende otroligt mycket. Man kan klara sej mer eller mindre själv. Jag kan skriva en text med hjälpmedel och rätta stavningen och kunna lämna ifrån mej dokument och veta att det är rätt stavat och bra skrivet. Och jag har gjort det själv. Jag har tagit hjälp av hjälpmedel, men det är jag som styr. Det är mitt fortfarande och det stärker ens självförtroende. Och på så sätt blir det en andra effekt på dom här olika typerna av hjälpmedel. Det är väl det kanske som har stärkt mej mycket, att jag funnit dessa hjälpmedel och vill förmedla också. Jag tror definitivt att dessa hjälpmedel är en stor bidragande orsak till att fler skulle kunna klara sina utbildningar också.

Det är en jätteviktig grej för mej att jag inte försöker dra mej för att göra saker. Det kanske kommer att bli svårt, men jag gör det i alla fall. Jag kan ju alfabetet bra, jag kan säga hela. Men när jag ska slå upp nånting i en telefonkatalog eller så, då tvingar jag ju mej själv att göra det, fast det tar längre tid. Jag utsätter mej hela tiden för tester och försöker göra det i stället för att låta bli. Multiplikationstabellen kan jag fortfarande inte. Jag använder nån sorts teknik där jag alltid multiplicerar med fem eller tio och sen drar av i stället. Miniräknaren använder jag bara om jag inte kan. Men samtidigt gillar jag siffror. Jag gillar procent och att räkna och jag försöker. Jag plågar mej mycket själv, om man uttrycker det så, genom att jag verkligen försöker hela tiden. Och sen är det det här att ta en bok. Läs! Jag vet jag behöver hålla igång läsningen och skrivandet hela tiden. Jag märkte då genom att jag slutade så många år med att skriva, att det var en katastrof sen när jag skulle börja igen. Därför är det viktigt att nån gång besluta sej att ta tag i det, även om det är väldigt lite varje dag. Men gör det! Jag gör det.

Det mest betydelsefulla för mej för att komma vidare har varit viljan att komma ifrån skolan och börja med ett yrke. Jag insåg att det krävdes att jag måste lära mej nånting och kunna nånting. Man kan väl säga att det var det som var drivkraften på nåt sätt, att jag insåg det. För att jag alltid fått klara mej själv då, som med skilsmässan som blev sen, alltid ta mej från skolan hem från väldigt tidig ålder. På nåt sätt har jag fått klara

mej själv, och då har jag fått kanske styrkan samtidigt och insikten på nåt sätt, att det är mej det hänger på. Då har jag också kanske tvingat mej själv att läsa och göra det här för att klara mej för yrket. Det tror jag är en orsak.

Sen är jag också en person som blickar framåt. Jag har insett att jag kan inte påverka det som varit. Bara det som är framför mej kan jag förändra och göra nånting åt. Min drivkraft är just att inte ta allting så hårt, att försöka finna det positiva hela tiden och att inte ta ut negativa saker i förskott, som kanske ändå aldrig inträffar.